

Minden akadályon át

Az AMEGA beszélgetőpartnere: Dr. Urbán László

a Mátrai Gyógyintézet főigazgató főorvosa

– Főorvos Úr, mi vitte az orvosi pályára?

– Néhány kisebb megingástól eltekintve, kisgyermekkoromtól kezdve mindig orvos akartam lenni. A nagybátyám mozdonyvezető volt, és öt éves koromban egy hétig mozdonyvezető szerettem volna lenni, középiskolás koromban pedig felváltódott, hogy karrierdiplomata lehetnék, de ez is csak pár napig tartott.

Az apám nem akarta, hogy orvos legyek, azt mondta, az orvos olyan mint a pap, azt Krisztus szólítja. Az orvosi hivatás egész embert kíván, legyen inkább biológus, zenész, legyen bármi, csak ne orvos, mert ahhoz fel kell áldozni az embernek az életét – mondta. Én pedig folyamatosan mondtam neki, hogy én orvos leszek, és tudatosan készültem erre. Háromszor felvételiztem, és csak a harmadik nekifutásra vettek fel.

– Mégis honnan jött az ötlet? Állt Ön előtt valakinek a példája?

– A történet egészen kiskoromban kezdődött, amikor a bátyám leesett a tetőről, csonthártyagyulladás alakult ki, és emiatt gyakran kezelgették. Valószínűleg ennek volt szerepe ebben az elhatározásban. Iskoláskoromban vettem egy nagyon régi könyvet, amiben dongalábú gyerekek fotói voltak és az ő kezelésük. Akkortájt azt gondoltam, hogy majd ortopéd sebész leszek, és minden dongalábú gyereket meg fogok gyógyítani.

– Milyen útravalót kapott ehhez a középiskolában?

– Ungváron nőttem fel, és nagyon bensőséges körülmények között tanultam. Egyetlen magyar iskola volt, oda jártam. Ez meglehetősen családi hely volt, a szülőket közelről ismerték a tanárok. Két tanárt em-

lítenék meg: Papp Évát, a matematikatanáromat, akit nagyon szerettem, és a magyartanárnőmet, Teke Évát, aki a magyar nyelv mellett a magyar történelmet is oktatta. Nekünk hivatalosan nem volt magyar történelem oktatásunk, de ő mégis becsempészte ezt az órákra. Ez felejthetetlen élmény volt: mi gyakorlatilag lopva tanultuk meg a magyar történelmet.

– Hol járt egyetemre?

– Ungváron. Erről két dolgot kell tudni. Egyrészt nagyon magas volt a ponthatár, engem is csak harmadszorra vettek fel, másrészt pedig a magyarok részére *numerus clausus* volt: évente csak hét magyar hallgatót vehettek fel az orvosi egyetemre.

Kárpátalján a magyarok nagyon nehezen kerülhettek be egyetemre. Magyar hallgatót jogi egyetemre nem is vettek fel, bár Ungváron ilyen kar nem is volt, csak Lembergben a régi, jezsuiták alapította egyetemen. Jogásznak nem mehetett magyar ember, de az orvosit megengedték.

– Milyen emlékei vannak az orvosi egyetemről?

– Az első évben nehézségeim voltak a nyelvvel, hiszen én magyar iskolába jártam, magyar közegben nőttem fel, miközben az oktatás oroszul folyt. Először meg kellett értenem az anyagot magyarul, aztán meg kellett tanulnom oroszul, hogy a vizsgán el tudjam mondani.

Nagyon szerettem az egyetemre járni, elég jól is tanultam, kitűnőre államvizsgáztam. Nekem fontos volt, hogy nagyon emberségesen bántak velem. A számonkérés rendszeres volt, minket minden gyakorlaton kérdeztek, tehát nem lehetett azt megcsinálni, hogy ne készüljünk fel napról-napra. A gégészet profeszora, Petreczky László például nem engedte meg azt, hogy bárkinek egyese maradjon, azt ki kellett javítani még gyakorlatokon, és csak az

mehetett szigorlatra, akinek nem volt egyese. Kezdetben sebész akartam lenni, mint általában a fiuk zöme.

– A sebészet iránti kezdeti vonzalma mikor fordult más irányba?

– Ezt a kényszer hozta. Hatodéven nagyon kevés sebészeti hely volt, és amikor jelentkezünk rezidensnek, akkor megmondták, hogy 5 sebészeti és 5 szülészeti hely van, a többi pedig belgyógyászati profilú. Én eredetileg a sebészetre kerültem volna, de végül mégis áttettek a belgyógyászatra, amit eleinte nagyon sérelmeztem, de aztán belenyugodtam.

– Hogy indult a pályája Kárpátalján?

– Az egyetem elvégzése után Kárpátalján orvosi állást nem lehetett kapni. Nagyszőlősen, Ungvártól 80 kilométerre kaptam egy egyéves szerződést, ami azt jelentette, hogy mindennap hajnali háromkor felültem a vonatra, elmentem Szőlősrre, délután meg visszajöttem Ungvárra. Ezt csináltam 3 hónapig, aztán találtam egy albérletet. Akkor már nős voltam – a feleségem Eger környékére való – és folyamatban volt az áttelepülésem.

– Milyen volt a magyarországi folytatás?

– Pályafutásomat Ormosbányán kezdtem körzeti orvosként, itt húztam le kemény hét hónapot. Szerettem volna kórházi álláshoz jutni, mert úgy éreztem, hogy a körzeti orvosi ténykedés engem nem elégít ki, úgy éreztem, hogy ennél sokkal többet tudnék csinálni.

A kazincbarcikai tüdőgondozó főorvosa, *Egri Magdolna* azt mondta, hogy beszél *Kraszkó Pál* főorvos úrral – aki később a szegedi egyetemen lett tüdőgyógyász professzor –, menjek el hozzá Edelénybe, és kérjem az ő segítségét. Elmentem Edelénybe, beszéltem *Kraszkó* főorvossal, és június elsejétől már ott dolgozhattam. Ez egy tüdőkórház volt egy 100 ágyas vegyes profilú belosztályal. Itt elláttuk a környező terület belbetegeit és tüdőbetegeit: infarktust kezeltünk, lizáltunk, vérző beteget láttunk el, és emellett még ott volt a pulmonológia is.

– Kik voltak a tanítómesterei?

– Az első *Grallert Ferenc* volt, akitől megtanultam a belgyógyászatot, és tőle tanultam meg tisztességesen hallgatózni a mellkason. Ő nagyon jó belgyógyász volt, nagy tudású ember, tőle tanultam meg a kardiológia alapjait, azt, hogy hogyan kell egy zörejt lerajzolni, és még vektor-kardiográfiát is csináltam. A belgyógyászat szakvizsga után felkerültem *Árvai Éva* osztályára, és ott tanultam meg a pulmonológiát és ekkor kezdtem foglalkozni a bronchológiával is.

– Meddig volt az edelényi kórházban?

– Több mint 22 éven át, 1986 júniusától 2008 novemberéig.

– Több mint két évtized után miért hagyta ott Edelényt?

– Ez nagyon hosszú történet, de megpróbálom röviden összefoglalni. Leszakvizsgáztam belgyógyászatból, közben múlt az idő, adjunk

tus lettem, és jött egy új időszak, a 63/1996. törvény időszaka. Ez volt a kórházbezárások időszaka, amikor az edelényi kórházat is meg akarták szüntetni. Mi ezt nem hagytuk, ami komoly küzdelemmel járt. Ma visszatekintve már csak a szépet látjuk, de ez nagyon nagy harc volt.

Megyei intézmény voltunk, és amikor azt mondták, hogy minket bezárnak, akkor elkezdünk szervezkedni. Olyan jól sikerült a szervezkedés, hogy az országban először nálunk volt kétórás figyelmeztető sztrájk 1996 novemberében, és volt egy tüntetés is. A tüntetésről a hírműsorokban is beszámoltak, de a sztrájkról szó nem esett, az erről szóló hír központilag le volt tiltva.

A kórháznak végül sikerült megmaradnia. Nagyon sokan álltak mellettünk, többek között *Csehák Judit* is, aki a parlament egészségügyi bizottságának az elnöke volt. Amikor megkelestem, ő biztosított arról, hogy nem szavazza meg a törvényt, és egyetlen kórházbezárást sem fog megengedni. Edelénynek megvolt a létjogosultsága. *Ajkay Zoltánnal*, a Korányi akkori főigazgatójával is beszéltem, és sikerült megállapodnunk abban, hogy az edelényi kórház 190 ágygal megmaradjon. Meg kell említenem *Mikola Istvánt* is, aki az akkori egészségügyi tb-önkormányzatokban volt, és akit személyesen a barátomnak tekinthetek, amire nagyon büszke vagyok. Ő képviselte a legmarkánsabban azt, hogy az edelényi kórházat ne zárják be. Végül a kérdés ott dőlt el, hogy sem *Cser Ágnes*, sem a tb-önkormányzat tagjai nem akarták bezáratni.

Szerénytelenség nélkül mondhatom, hogy ebben az egyik vezető szerep az enyém volt. A másik vezetője ennek a küzdelemnek *Kuzder Ágnes* volt, aki az EDDSZ titkára volt Edelényben, ő volt az intézet főmérnöke, majd később gazdasági igazgatója.

A kórházat végül 190 ágygal vettem át, és amikor leköszöntem az igazgatói pozícióból, akkor 224 ágygal adtam át. Tehát még 34 ágyat sikerült hozzátennünk egy olyan időszakban, amit a folyamatos ágyszámcsökkenés jellemezett.

– Emellett mi kötődik még az Ön tevékenységéhez Edelényben?

– Nagyon büszke vagyok arra, hogy sikerült elnyernünk egy rekonstrukciós támogatást, és gyakorlatilag az egész kórházat átalakítottuk. Úgy gondoltuk, első lépésként nagyon fontos, hogy előremeneküljünk. Tudtuk, hogy rendbe

kell tennünk a kórház fűtését, erre pályáztunk, és így önkormányzati támogatás nélkül áttérhettünk a kokszfűtésről a gázfűtésre, ami rendkívül nagy megtakarítást jelentett.

Ez volt az első lépés, de tudtuk, hogy a teljes rekonstrukciót nem tudjuk önállóan megcsinálni, ahhoz pályázni kell. Ekkor megpályáztunk egy 1 milliárd 600 millió forintos célzott támogatást, amit Szikszó és a miskolci Semmelweis Kórház után harmadikként mi is megkaptunk. Ez még 2001-ben, az első Orbán-kormány idején volt. Kaptunk közel 1 milliárd 400 millió forintot, ami kevesebb volt, mint az eredetileg pályázott összeg, így az ágyak cseréje már nem történhetett meg.

A kórház teljes rekonstrukciója megtörtént, így most 40 évig biztosított a működése, nem kell hozzányúlani. Kétágyas fürdőszobás kórtermeket alakítottunk ki, és ami nagyon nagy büszkeségünk volt, hogy az új építésű kórházak között mi voltunk az elsők, akik olyan kápolnát szentelhettünk, ahol oltári szentség van, Jézus szívével. *Seregély István* szentelte fel 2003-ban. Az épületet *Orbán Viktor* adta át, aki akkor ugyan már nem volt miniszterelnök, de mégiscsak ő volt, aki megadta nekünk a lehetőséget, ezért őt hívtuk meg. Odajött hozzám egyik kedves barátom, *Juhász László*, a Megyei Kórház gasztroenterológiai osztályának akkori vezetője, és azt mondta, hogy olyan érzése van, mint a millenniumi zászlók átadásakor volt: lélekemelő érzés.

A kórházban a rekonstrukció után is fejlesztettünk, létrehoztunk egy szubintenzív részleget hat ágygal, lélegeztetőgéppel, monitor rendszerrel, csináltunk egy új bronchológiai részleget kromobronchoszkóppal, új röntgennel. A diagnosztikus és terápiás eszköztárat úgy fel tudtuk fejleszteni, hogy ha erre most még 30–40 millió forintot rá tudnak szánni és az embereket kiképzik, akkor egy nagyon jó intervenció bronchológiai központ is lehetne belőle.

– Ilyen kiváló háttér mellett miért nem pulmonológiai témából szerzett tudományos minősítést?

– Eredetileg pulmonológiai témából szerettem volna tudományos minősítést szerezni, azonban vidékről újra és újra falakba ütköztem, és – finoman fogalmazva – nem nagyon kaptam segítséget abban, hogy ezt vidékről meg tudjam

csinálni. Éppen ezért elmentem *Szegedi Gyula* professzor úrhoz, és elmondtam neki, hogy valamilyen klinikai szaktantárgyban szeretnék tudományos munkát csinálni, és ő rögtön segített.

A 2005-ben Debrecenben megvédett Ph.D-m soha nem lett volna meg, ha három ember nem áll mellém. Az egyik *Szegedi Gyula* professzor volt, aki elhitte, hogy vidékről, Edelényből is meg tudom csinálni a Ph.D-t, a másik *Zeher Margit* professzor asszony, aki végig segített és pártfogolt, a harmadik pedig *Semsei Imre*, aki a témavezetőm volt. Ennek a három embernek köszönhetem a Ph.D-met. A Debreceni Egyetemet tartom a lelkem mélyén a második alma maternek, hiszen itt lettem klinikai immunológus és allergológus szakorvos, és itt lett Ph.D-m a Sjögren-szindróma molekuláris biológiai megközelítésének témaköréből.

– **Még mindig nem tudjuk, mi lett az edelényi történet vége?**

– Amikor 2008-ban összevonták a kórházat a szakrendelővel, az én vezetői megbízásomat visszavonták, és a szakrendelő igazgatóját bízta meg az intézet vezetésével. Az osztályon ugyan maradhattam volna, de úgy döntöttem, hogy eljövök.

– **Merre vitt az útja?**

– Akkor már folyamatban volt az onkológia szakvizsgám, és ennek kapcsán gyakran megfordultam az Országos Onkológiai Intézetben. Egyik alkalommal bementem *Kásler Miklós* professzor úrhoz, és elmondtam neki, hogy el szeretnék jönni Edelényből, amire ő azt mondta, hogy akár már másnap munkába állhatok nála. Itt egy évet töltöttem, leszakvizsgáztam, és rengeteg dolgot tanultam.

Egy év elteltével aztán megpályáztam egy állást Győrben, ahol egy onkopulmonológiai centrum létrehozása volt a feladatom, miután a pulmonológia gyakorlatilag visszakapta az onkológiától a tüdőrák kezelését.

Az onkopulmonológiát vezettem Győrben, az osztályvezető és a gondozóvezető főorvosokkal dolgoztam együtt. Hetente kétszer rendeltem a gondozóban is, mert kevés volt az orvos, az osztályon pedig ugyanúgy dolgoztam, mint az osztályvezető. Hetente háromszor vizittem, de emellett mindenki mindent csinált az osztályon, mert elég kevesen voltunk az ellátandó 270 ezer lakoshoz.

– **Ennek tükrében mi a véleménye a magyar tüdőgyógyászat jelenlegi helyzetéről?**

– Nagyon nagy hiba volt, hogy a pulmonológiát nem emelték arra a szintre, mint a kardiológiát. A pulmonológiát a mai napig a szégyenséggel és a ftiziológiával azonosítják, ami nem igaz. Rengeteg kollégának van ráépített szakvizsgája, legyen az belgyógyászat, onkológia vagy allergológia és klinikai immunológia, tehát a pulmonológusok igenis tudnak valamit. A hazai pulmonológiát pedig csak úgy lehetne a helyére tenni, ha megadnánk a szakmai presztízsét. A szakma jól szervezett gondozói hálózattal rendelkezik, ami egyedülálló Magyarországon, van egy jól szervezett országos intézete, ami egyben módszertani központ is, és ezt nem lenne szabad feladni.

A pulmonológiát az a veszély fenyegeti, hogy az onkológia elviszi a tüdőrák kezelését, a belgyógyászat meg a COPD és az asztma kezelését, és akkor a pulmonológia mint önálló szakma megszűnik. A szakma így önmagát fogja megszüntetni és ez egy tragédia, a saját szegénységi bizonyítványunk lenne.

– **Mit gondol a tüdőgondozói hálózat jövőjéről?**

– A gondozók ma már szakrendelői munkát is ellátnak, tüdőgyógyászati járóbetegrendelést végeznek. Manapság ha valaki egy hétnél tovább köhög, akkor a gondozóba küldik, és szakorvosi vizsgálatra kerül.

Angliában most alakítják ki a „cough clinic” hálózatot, ahol a köhögős embereket vizsgálják, és ez sok tekintetben hasonlít a magyar gondozói rendszerre. Rég áttértünk a tbc-ről a tüdőrák szűrésre, szűrni kell a lakosságot, a dohányosokat pedig különösen céltartottan kell, erre a gondozói hálózatot fenn kellene tartani. Mindeközben pedig el ne feledkezzünk arról, hogy tuberkulózis volt, van és lesz. Az, hogy tbc-s betegből most éppen kevesebb vagy több van, ez egy hullámzó görbe, időszakos kérdés, talán most kevesebb van, de utána emelkedni fog.

– **Főorvos Úr, elégedett ember Ön?**

– Igen. Elégedett embernek érzem magamat, mert a felséges Isten olyan életet biztosított, ami jó.

– **Milyen tervei vannak a közeljövőben?**

– 2011. június 15. óta a Mátrai Gyógyintézet főigazgató főorvosa vagyok. Terveim között sze-

repel az onkopulmonológia fejlesztése, az intézet szakmai működésének biztosítása, a teljes infrastruktúra rendbehozatala. Az a célom, hogy a Mátrai Gyógyintézet országos intézetként az ország vezető pulmonológiai és onkopulmonológiai intézete legyen. Közel hét milliárd forint kellene a teljes felújításra, amiben benne van Mátraháza és Kékestető felújítása is.

– **Mire a legbüszkébb eddigi pályafutásából?**

– A neveltetésemre. Az én apám nagyon fiatalon megjárta Szibériát, annak idején mint magyar embert vitték el, és a miliót, amiben én felnőttem, átítatta az a hit, amit a szüleimtől kaptam. Édesapám római katolikus, édesanyám református volt, fiúként pedig apám hite szerint kereszteltek meg római katolikussá. A hit szempontjából számunkra nem létezett a kommunizmus, mi mindig jártunk templomba, mindig hittünk, és mindig olyan életet próbáltunk a családuknak biztosítani, ami összefüggött azzal, hogy a felsőbb erőkben bízunk.

– **Mivel tölti a szabadidejét?**

– Olvasással és zenehallgatással. Szakirodalmat is és történelmi könyveket is olvasok. Hobbim a magyar történelem, ez is *Teke Évának* a hatása, és szeretem a vallástörténetet is.

– **Kit tart a legjelentősebb magyar történelmi személyiségnek?**

– Szent Istvánt. Először is az államalapítás miatt, másodsor pedig azért, mert a korabeli Európában példaértékű keresztény államot hozott létre, ez volt az első apostoli királyság Európában.

Lehet Európáról sok mindent mondani, de önálló állam nem volt, Szent István szervezte meg az elsőt, ez volt az apostoli királyság, mint önálló államforma. Manapság emberi jogokról, toleranciáról, biztonságról beszélünk. Tessék megnézni Szent István intelmeit. Véleményem szerint az Európai Unió választott képviselői számára „kötelező olvasmányként” be kellene vezetni. Van mit seperniük a saját házuk táján.

– **Milyen tanácsot adna a pályakezdő fiataloknak?**

– A legfontosabb az, hogy tanuljanak nyelveket. Tanulják meg a szakmájukat jól, ne öt-hat szakvizsgájuk legyen. Ha egy nyugat-európai kollégával találkozunk, annak legtöbb esetben csak egy szakvizsgája van, azon belül viszont mindent tud. Nagyon jó lenne, ha a pulmonológiának akkora presztízse lenne, hogy ebből az egy szakmából meg lehetne élni. A szakmájukat nagyon jól tanulják meg, és próbáljanak meg elmenni külföldre további tapasztalatokat szerezni. Utána viszont jöjjenek vissza Magyarországra! Mindezt azért, hogy soha ne lehessen kisebbségi érzésük a világban sem nyelvi, sem pedig szakmai tekintetben. ■